

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з наукової роботи

Полтавського державного медичного
університету,

професор

Ігор КАЙДАШЕВ

2025 р.

**ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА
ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**

за результатами фахового семінару при Полтавському державному
медичному університеті щодо попередньої експертизи дисертаційної роботи
здобувачки ступеня доктора філософії заочної аспірантки кафедри
пропедевтики внутрішньої медицини

**Іваницької Тетяни Анатоліївни за темою «Особливості перебігу
первинної артеріальної гіпертензії в молодому віці з проявами
метаболічного синдрому та шляхи корекції виявлених порушень»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 222 –
Медицина (протокол № 5 від 27 лютого 2025 року)**

Голова засідання – доктор медичних наук, професор, професор закладу вищої
освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Полтавського
державного медичного університету Животовська Л.В.

Секретар засідання – кандидат біологічних наук, доцент, доцент закладу
вищої освіти кафедри фізіології Полтавського державного медичного
університету Соколенко В.М.

На засіданні були присутні: доктор медичних наук, професор,
професор закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної
психології Животовська Л.В.; доктор медичних наук, професор, завідувач
кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Казаков Ю.М.; доктор
медичних наук, професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини №2
Катеренчук І.П.; доктор медичних наук, професор, професор закладу вищої
освіти кафедри внутрішньої медицини №3 з фтизіатрією Ярешко А.Г.;
кандидат медичних наук, доцент, завідувачка кафедри сімейної медицини і
терапії Бабаніна М.Ю.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу
вищої освіти кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Петров Є.Є.;
кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри

пропедевтики внутрішньої медицини Шуть С.В.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Трибрат Т.А.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішніх хвороб та медицини невідкладних станів Настрога Т.В.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини №1 Лиманець Т.В.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини №2 Ярмола Т.І.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри сімейної медицини і терапії Кир'ян О.А.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри сімейної медицини і терапії Іваницький І.В.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри сімейної медицини і терапії Ткаченко М.В.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри сімейної медицини і терапії Кітура Є.М.; доктор філософії, асистент кафедри внутрішньої медицини №2 Рустамян С.Т.

Всього присутніх: 16 осіб

Порядок денний:

Попередня експертиза дисертаційної роботи заочної аспірантки кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Іваницької Тетяни Анатоліївни за темою «Особливості перебігу первинної артеріальної гіпертензії в молодому віці з проявами метаболічного синдрому та шляхи корекції виявлених порушень» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 – Медицина.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради медичного факультету №1 Української медичної стоматологічної академії (протокол №2 від 17.10.2018 р.)

Дисертація виконана на базі Полтавського державного медичного університету.

Науковий керівник: доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Полтавського державного медичного університету Казаков Юрій Михайлович.

Рецензенти:

Настрога Тетяна Вікторівна, кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішніх хвороб та медицини невідкладних станів Полтавського державного медичного університету. Має 3 наукові публікації, опублікованих за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача, з яких 3 публікації у виданнях,

проіндексованих у базах даних Scopus та Web of Science Core Collection; не входила до складу разових спеціалізованих рад більше восьми разів протягом останнього року та не входить до числа близьких осіб здобувача, та не має реального чи потенційного конфлікту інтересів щодо здобувача, здобула ступінь доктора філософії (кандидата наук) більш ніж за три роки до моменту створення спеціалізованої вченої ради.

Шуть Світлана Володимирівна, кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Полтавського державного медичного університету, має 3 наукові публікації, опублікованих за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача; не входить до числа близьких осіб здобувача та не має реального чи потенційного конфлікту інтересів щодо здобувача, здобула ступінь доктора філософії (кандидата наук) більш ніж за три роки до моменту створення спеціалізованої вченої ради.

Слухали: доповідь заочної аспірантки кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Іваницької Тетяни Анатоліївни

Текст доповіді:

Вельмишановний голову! Вельмишановні учасники фахового семінару!

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я на артеріальну гіпертензію страждає кожен четвертий чоловік і кожна п'ята жінка, загалом у світі - понад мільярд осіб. В Україні на цю недугу хворіє понад третина дорослого населення. Україну віднесено до категорії країн з дуже високим серцево-судинним ризиком, в тому числі через недостатню ефективність контролю за артеріальним тиском, що є ключовим чинником серцево-судинної смертності. Наявність у таких пацієнтів проявів метаболічного синдрому погіршують прогноз.

В сучасному світі серед молоді констатовано високу поширеність надлишкової маси тіла та ожиріння. Кожна четверта особа в популяції має прояви кластеру метаболічного синдрому. Поширеність метаболічного синдрому в Україні за різними оцінками варіює від 20 до 35%, переважає у жінок та підвищується з віком. Абдомінальне ожиріння сприяє розвитку метаболічного синдрому, втім діагностика такого типу ожиріння потребує оцінки кількості вісцерального жиру, адже саме він має активний вплив на метаболічні процеси.

Необхідно також підкреслити значення еластичності судинної стінки у розвитку патології серця і судин. Підвищення жорсткості судинної стінки у пацієнтів з метаболічним синдромом може свідчити про судинне ремоделювання та збільшення ризику серцево-судинних захворювань. Певну

роль в прогресування первинної артеріальної гіпертензії може відігравати і гіпомагніємія. Проблема вчасної діагностики та ефективного лікування первинної артеріальної гіпертензії у хворих молодого віку з проявами МС є вельми актуальною, оскільки ПАГ є основною причиною серцево-судинних катастроф, а підвищення рівня смертності спостерігається навіть при наявності 1 або 2 проявів кластера МС. Таким чином, на сучасному етапі існує нагальна потреба виявлення пацієнтів з проявами МС у молодому віці для своєчасного впровадження профілактичних та лікувальних заходів.

На основі всього вищевикладеного була сформована мета нашого дослідження:

Підвищити ефективність діагностики та лікування первинної артеріальної гіпертензії у пацієнтів молодого віку з проявами метаболічного синдрому на підставі вивчення клініко-патогенетичних особливостей перебігу даного кластера шляхом додавання магнію лактату дигідрату до базової антигіпертензивної терапії.

Завдання дослідження:

1. Визначити клінічні особливості та зміни лабораторно-інструментальних показників у хворих на первинну артеріальну гіпертензію в молодому віці з проявами метаболічного синдрому.
2. Вивчити вплив первинної артеріальної гіпертензії з проявами метаболічного синдрому на психоемоційний та фізичний показники якості життя хворих молодого віку за опитувальником SF-36.
3. Проаналізувати динаміку та добові профілі артеріального тиску у хворих на первинну артеріальну гіпертензію з проявами метаболічного синдрому в молодому віці.
4. Визначити маркери жорсткості судинної стінки та оцінити взаємозв'язки з лабораторно-інструментальними показниками у хворих молодого віку на первинну артеріальну гіпертензію за наявності проявів метаболічного синдрому.
5. Розробити патогенетично обґрунтовані підходи до лікування хворих на первинну артеріальну гіпертензію з проявами метаболічного синдрому в молодому віці та визначити ефективність їх застосування.

Дослідження проводились на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини Полтавського державного медичного університету на базі КП «4-та міська клінічна лікарня Полтавської міської ради імені Леоніда Куроедова» та КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги № 2» в амбулаторії загальної практики сімейної медицини №1.

При виконанні наукової роботи керувались Правилами гуманного ставлення до пацієнта згідно з вимогами Токійської декларації Всесвітньої

медичної асоціації, Міжнародними рекомендаціями Гельсінської декларації з прав людини, Конвенцією Ради Європи щодо прав людини і біомедицини, Законами України, наказами МОЗ України.

Після підписання добровільної інформованої згоди всім особам, включеним в дослідження, було виконано обстеження згідно клінічної настанови «Гіпертензія: обстеження та стартове лікування» та рекомендаціям 2018 ESC/ESH Guidelines for the management of arterial hypertension. Додатково визначено рівень сироваткового магнію. Обчислено Тригліцерид-глюкозний індекс за формулою, що ви бачите на екрані. Проведено анкетування за допомогою опитувальників для скринінгової діагностики дефіциту магнію (розроблений і затверджений Trace Element Institute for UNESCO, Lyon, France) та Short Form Health Survey. Визначено відсоток абдомінального жиру (за допомогою двоенергетичної рентгенівської абсорбціометрії), вимірювання товщини комплексу інтима-медіа сонної артерії та визначення показників жорсткості судинної стінки магістральних артерій (методом ультразвукографії).

Критеріями включення були: молодий вік (18-44 роки); наявність верифікованого діагнозу ПАГ I стадії, 1-го ступеню згідно діючих клінічних настанов та наказі, що надані на слайді.

До проявів МС відносили: збільшений обвід талії, підвищену концентрацію тригліцеридів та знижену холестерину ліпопротеїдів високої щільності, вміст глюкози у плазмі крові натще $\geq 5,6$ ммоль/л.

Критеріями виключення були: наявність ендокринної патології, ішемічної хвороби серця, хронічної серцевої недостатності, вторинної артеріальної гіпертензії, вагітність; в дослідження не включали хворих, що попередньо отримували гіполіпідемічну терапію.

Зверніть увагу на протокол двоенергетичної абсорбціометрії

В деяких випадках ступінь ожиріння за відсотком абдомінального жиру може не відповідати ступеню ожиріння за Індексом маси тіла.

До вашої уваги дизайн дослідження. На I етапі пацієнти були розділені на 2 клінічні групи та контрольну групу. Група 1 включала осіб що хворіли на первинну артеріальну гіпертензію, група 2 складалась з пацієнтів, що мали первинну артеріальну гіпертензію та прояви метаболічного синдрому. На II етапі хворі були поділені на підгрупи. Всім хворим була рекомендована корекція способу життя, зокрема регулярне фізичне навантаження та відповідне харчування згідно з The Dietary Approaches to Stop Hypertension, що включало дієту багату на рослинну їжу, цільнозернові продукти, нежирні молочні продукти та споживання кухонної солі в межах добової норми.

Підгрупа А отримувала базисну терапію. Підгрупа Б на тлі базисної терапії отримувала магнію лактату дигідрат у дозі 470 мг і піридоксину гідрохлориду 5 мг по 2 таблетки двічі на добу протягом 3 місяців. Необхідно зазначити, що в клінічній картині третини хворих молодого віку на ПАГ з проявами метаболічного синдрому переважають скарги на швидку втомлюваність, та порушення сну, на відміну від хворих з ПАГ без проявів МС. При обчисленні співвідношення ризиків встановлено, що прояви МС можуть виступати факторами ризику підвищеної втомлюваності та погіршення сну у хворих молодого віку.

З'ясовано, що у пацієнтів молодого віку з ПАГ, що мали ІМТ 30,0-34,9 кг/м² відсоток абдомінального жиру, за даними двоенергетичної рентгенівської абсорбціометрії, відповідав показникам ожиріння ІІ ст. більше, ніж у половині випадків, а серед хворих на ПАГ з нормальною масою тіла за ІМТ були виявлені пацієнти, що за показниками двоенергетичної рентгенівської абсорбціометрії мали ожиріння І ступеня.

Вищезначене свідчить про те, що у певної частини хворих молодого віку на ізольовану ПАГ наявне абдомінальне ожиріння, проте його діагностика, виключно за показником ІМТ, є не завжди коректною.

Зміни ліпідного обміну у хворих на ПАГ з компонентами МС були більш значущими, мали проатерогенну спрямованість (підвищення рівню загального холестерину, ТГ, ХС-ЛПНЩ та ХС-ЛПДНЩ (порівняно з контролем), супроводжувались підвищенням рівню глюкози та тригліцерид-глюкозного індексу, що було відображенням формування інсулінорезистентності

У більшості пацієнтів молодого віку з ПАГ та компонентами МС (62%) виявлено клінічні ознаки дефіциту магнію різного ступеня вираженості, тоді як, у пацієнтів з ізольованою ПАГ ці ознаки проявлялися рідше. У практично здорових осіб ознаки помірного дефіциту магнію відзначалися тільки у 3 осіб, в 23% досліджуваних ознаки дефіциту магнію були відсутні.

Як видно, хворих обох досліджуваних групах об'єднувало зниження всіх аналізованих показників, проте суттєвіше зниження спостерігалась у хворих у хворих на ПАГ з компонентами МС.

Найнижчими балами у пацієнтів з ПАГ, порівняно з групою контролю, були такі за шкалою рольового функціонування, заснованого на емоціях, проте показники життєздатності, соціального функціонування та психічного здоров'я у них, порівняно з хворими, що мали прояви МС, були достовірно вищими. Отже емоційний стан пацієнтів Групи 1 заважав їм виконувати звичні справи та соціально реалізовуватись, а у хворі Групи 2, окрім того, частіше відчували себе втомленими, змученими та пригніченими.

Моніторингом артеріального тиску протягом доби порівняно з практично здоровими особами, також визначалось підвищення систолічного АТ, при цьому вірогідних розбіжностей між групами обстежених хворих за середньодобовими показниками систолічного та діастолічного АТ виявлено не було. Проведеним аналізом середньодобової варіабельності АТ показано, що у досліджених хворих показник варіабельності систолічного АТ у хворих Групи 2 був достовірно вищим як порівняно із групою контролю, так і хворими групи 1.

Було виявлено, що у хворих на ізолюваний перебіг ПАГ показник швидкості поширення пульсової хвилі був в межах значень, рекомендованих Європейським товариством кардіологів, проте порівняно з відповідним показником групи контролю він був вірогідно вищим. Суттєве підвищення його спостерігалось у хворих з проявами МС, медіана склала 10,07, що достовірно перевищувало відповідний показник не тільки групи контролю, але й хворих групи 1.

При порівнянні отриманих параметрів PWV з поправкою на вік та АТ, запропонованих Arterial Stiffness' Collaboration було виявлено, що показники пацієнтів групи 2 відповідали значенням 50-75 перцентилу, але наступної вікової категорії (на 10 років старше). Отже, такі значення можуть свідчити, що означені хворі, порівняно з такими без проявів МС, мають більш швидкі темпи формування жорсткості магістральних артерій.

Прямі кореляційні зв'язки різної сили виявлені між показниками жорсткості артеріальної стінки та ІМТ і % абдомінального жиру, проте з останнім кореляція була сильнішою, а показник достовірності вищим.

Отримані дані свідчать про те, що додавання препарату магнію до базової антигіпертензивної терапії сприяє зменшенню клінічних ознак ПАГ у пацієнтів молодого віку з проявами МС, перш за все, за рахунок усунення порушення сну та зменшення відчуття швидкої втомлюваності

Встановлено, що у хворих групи 1б покращення якості життя відбулося переважно за рахунок показників ментального здоров'я, а у хворих групи 2б на тлі поліпшення ментального здоров'я спостерігалась, окрім того, позитивна динаміка змін окремих показників фізичного здоров'я.

Як видно на слайді після проведеного лікування добовий профіль у пацієнтів 1а групи змін не зазнав, проте у досліджених хворих груп 1б та 2б частка пацієнтів із профілем «night picker» зменшилась вдвічі. Значно зменшилась частка пацієнтів з профілем «non-dipper» у групах 1б та 2б

У хворих на ПАГ з проявами МС, що отримували тільки базову антигіпертензивну терапію, частка хворих з цим профілем залишалась на рівні 20%, а в групі хворих 1а групи - на рівні 12%.

В групах хворих ПАГ з проявами МС початкові показники жорсткості судинної стінки були вищими за показники в групах з ізольованою ПАГ, що могло свідчити про більш виражені зміни в стінках артерій означених пацієнтів. Після курсу лікування у хворих, що приймали препарат магнію разом з базовою антигіпертензивною терапією, на відміну від пацієнтів, що приймали виключно базову антигіпертензійну терапію відбувалося достовірне зниження показників швидкості поширення пульсової хвилі

У всіх досліджених групах хворих після проведеного лікування спостерігалось зниження показника модуля еластичності, проте достовірні відмінності визначено лише у групах хворих що приймали ад'ювантну терапію

Дозвольте не зупинятись на висновках та практичних рекомендаціях, оскільки вони роздані всім присутнім.

Дякую за увагу!

Рецензенти дали позитивні рецензії.

Було задано 22 запитання, на які здобувачем дані вичерпні відповіді.

В дискусії взяли участь:

доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини №2 Катеренчук І.П.; доктор медичних наук, професор, професор закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини №3 з фтизіатрією Ярешко А.Г.; кандидат медичних наук, доцент, завідувачка кафедри сімейної медицини і терапії Бабаніна М.Ю.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Трибрат Т.А.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини №2 Ярмола Т.І.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри сімейної медицини і терапії Кир'ян О.А.; кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри сімейної медицини і терапії Кітура Є.М.

ВИСНОВОК

1. Актуальність теми. На артеріальну гіпертензію хворіє кожен четвертий чоловік і кожна п'ята жінка, загалом - понад мільярд людей у світі. В Україні стандартизований за віком показник поширеності артеріальної гіпертензії серед дорослих віком 30 – 79 років складає 43%. З віком люди ведуть малорухливий спосіб життя, їхня маса тіла може збільшуватися, тому поширеність артеріальної гіпертензії серед людей старшого віку зростає.

Традиційно проблему ожиріння вважали актуальною для країн із високим рівнем життя. У розвинутих країнах світу до 25% підлітків мають надмірну масу тіла, а 15% страждають на ожиріння. Втім на сьогодні стало очевидним зростання чисельності осіб молодого віку, які страждають від надмірної маси тіла й ожиріння, також і у країнах із низьким та середнім рівнями розвитку,

Метаболічний синдром - це патологічний стан, що характеризується абдомінальним ожирінням, резистентністю до інсуліну, артеріальною гіпертензією, та гіперліпідемією, що підвищує ймовірність розвитку серцево-судинних захворювань та цукрового діабету. Поширеність метаболічного синдрому становить 10–84%, залежно від географічного регіону, демографічних характеристик популяції та критеріїв діагностики. Розвиток цього кластеру залежить від розподілу, а також кількості жирової тканини. Хворі на метаболічний синдром мають підвищені показники жорсткості судинної стінки, що вподальшому викликає ремоделювання судин та збільшення ризику серцево-судинних катастроф. Відомо про вплив магнію на артеріальний тиск, але існують суперечливі дані про його активність щодо еластичності судинної стінки. Загалом ризик виникнення ішемічної хвороби серця та підвищення рівня загальної смертності був виявлений навіть серед осіб, що мають 1 або 2 прояви кластеру метаболічного синдрому.

На сьогодні малодослідженими є клінічні та лабораторно-інструментальні особливості перебігу первинної артеріальної гіпертензії саме у пацієнтів молодого віку з проявами метаболічного синдрому та існує потреба у визначення шляхів корекції виявлених порушень для своєчасного подальшого проведення профілактичних та лікувальних заходів.

2. Тема дисертації на здобуття ступеня доктора філософії затверджена на засіданні Вченої ради медичного факультету №1 Української медичної стоматологічної академії (протокол № 2 від 17.10.2018 р.) та засіданні проблемної комісії з терапевтичних дисциплін вищого навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» (протокол № 14 від 21.06.2016 р.).

3. Зв'язок теми із державними або галузевими науковими програмами та планами робіт установи. Дисертаційна робота є фрагментом ініціативних науково-дослідних робіт Полтавського державного медичного університету «Особливості перебігу та прогнозу метаболічного синдрому з урахуванням генетичних, вікових, гендерних аспектів хворих, наявності у них різних компонентів метаболічного синдрому і конкретної супутньої патології та шляхи корекції виявлених порушень» (№ 0114U001909), «Особливості перебігу серцево-судинної патології у пацієнтів різної вікової категорії в

залежності від наявності компонентів метаболічного синдрому та коморбідних станів, шляхи корекції виявлених порушень та профілактики» (№ 0119U102864).

4. Особистий внесок здобувача у дисертації. Здобувачкою спільно з науковим керівником була розроблена програма дослідження, визначені його мета та завдання, а також обрані методичні підходи до проведення роботи. Дисертантка оволоділа всіма необхідними методами дослідження, особисто здійснила опрацювання літературних джерел з досліджуваної теми та виконала підбір та обстеження пацієнтів. Вона самостійно провела математико-статистичний аналіз отриманих результатів. Крім того, здобувачка особисто та у співавторстві підготувала наукові публікації, у яких висвітлені основні положення дисертації, а також самостійно висвітлила ключові положення роботи. Висновки та практичні рекомендації сформульовані разом з науковим керівником.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертаційна робота виконана з використанням клінічних, лабораторних, інструментальних та математико-статистичних методів. В дослідження була включена достатня для отримання вірогідних результатів кількість осіб – 153. Представлені авторкою положення і висновки обґрунтовані одержаними даними і є логічним наслідком результатів досліджень. Методи дослідження є адекватними для вирішення завдань, визначених у роботі. Статистичну обробку отриманих результатів проведено в повному обсязі, їх вірогідність не викликає сумнівів.

6. Характеристика первинної документації. Комісія, затверджена наказом № 09-Н від 20.01.2025 р., у складі: голови комісії: Максим Потяженко, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри внутрішніх хвороб та медицини невідкладних станів Полтавського державного медичного університету; членів комісії: Віталій Катеренчук, кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами Полтавського державного медичного університету; Світлана Шуть, кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Полтавського державного медичного університету; Валентина Скрипник, головний метролог Полтавського державного медичного університету, перевірила стан первинної документації та матеріалів дисертації Тетяни Іваницької і встановила, що документи представлені в повному обсязі, оформлені належним чином (пронумеровані, прошнуровані, скріплені печаткою). Порушень у веденні та оформленні

первинних документів не знайдено. Цифровий матеріал у перевірених комісією документах повністю базується на фактичному матеріалі проведених здобувачкою досліджень. Достовірність результатів підтверджується протоколами статистичної обробки.

7. Висновок комісії з питань біоетики. При виконанні наукового дослідження здобувачка дотримувалася правил гуманного ставлення до пацієнта згідно з вимогами Токійської декларації Всесвітньої медичної асоціації, Міжнародних рекомендацій Гельсинської декларації з прав людини, Конвенцією Ради Європи щодо прав людини і біомедицини, Законами України, наказами МОЗ України, Етичного кодексу лікаря України та Етичного кодексу науковця України. Комісією з питань біоетики Полтавського державного медичного університету (протокол № 405 від 26.11.2024 р.) порушень морально-етичних норм при проведенні науково-дослідної роботи не виявлено.

8. Наукова новизна роботи. Здобувачкою поглиблено уявлення щодо особливостей клінічних та функціональних змін у пацієнтів молодого віку на початковій стадії первинної артеріальної гіпертензії за наявності проявів метаболічного синдрому. Вперше визначені предиктори ремоделювання судинної стінки у пацієнтів молодого віку на початковій стадії первинної артеріальної гіпертензії за умов поєднання з компонентами метаболічного синдрому.

Вперше проаналізовано вплив відсотка абдомінального жиру визначеного двоенергетичною ретгенівською абсорбціометрією на показники якості життя у пацієнтів молодого віку.

Здобувачка доповнила дані про динаміку та добові профілі артеріального тиску у пацієнтів молодого віку на початковій стадії первинної артеріальної гіпертензії за умов поєднання з проявами метаболічного синдрому та дані стосовно змін товщини комплексу інтима-медіа та показників артеріальної жорсткості у означених пацієнтів.

Було поглиблено вивчення впливу підвищення рівня абдомінального жиру на показники жорсткості стінки магістральних артерій та оптимізовано тактику ведення пацієнтів молодого віку з первинною артеріальною гіпертензією та проявами метаболічного синдрому шляхом додавання магнію лактату дигідрату до базової антигіпертензивної терапії. Розроблено спосіб оптимізації параметрів еластичності магістральних артерій, добової динаміки артеріального тиску та показників якості життя, зокрема емоційного функціонування, ментального здоров'я та життєздатності.

9. Теоретичне значення.

Дисертація демонструє значний науковий внесок у розуміння впливу проявів метаболічного синдрому, зокрема абдомінального ожиріння на клінічний перебіг первинної артеріальної гіпертензії у пацієнтів молодого віку. Результати, які стосуються маркерів артеріальної жорсткості є новаторськими та надзвичайно важливими для клінічної практики. Особливо цінними є дані щодо застосування препарату магнію лактату дигідрату на фоні стандартної антигіпертензивної терапії, які відкривають нові перспективи для покращення показників добової динаміки та варіабельності артеріального тиску, еластичності артеріальної стінки та якості життя.

10. Відповідність вимогам до оформлення дисертації.

Дисертація викладена на 185 сторінках комп'ютерного набору, містить 16 таблиць та 14 рисунків. Складається з анотації, вступу, огляду літератури, характеристики матеріалів і методів дослідження, 2-х розділів результатів власних досліджень, обговорення результатів дослідження, висновків, списку використаних джерел, який містить 274 джерела – 18 кирилицею та 256 латиницею, додатків. Дисертація повністю відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40.

11. Практичне значення роботи.

Проведене дослідження дало змогу отримати нові відомості про клініко-патогенетичні особливості перебігу первинної артеріальної гіпертензії у пацієнтів молодого віку за умов наявності проявів метаболічного синдрому та оптимізувати лікувальну тактику ведення хворих, шляхом впливу на додаткові патогенетичні ланки підвищення жорсткості артеріальної стінки. У хворих на ранніх етапах розвитку первинної артеріальної гіпертензії за наявності проявів метаболічного синдрому доцільно на фоні стандартної антигіпертензивної терапії доцільно застосовувати магнію лактат дигідрат, який підвищує клінічну ефективність лікування та дозволяє покращити показники добової динаміки та варіабельності артеріального тиску, еластичності артеріальної стінки та підвищити показники емоційного функціонування, життєздатності та психологічного здоров'я. Отримані результати мають теоретичне та практичне значення у наступних галузях медицини: терапії, сімейній медицині, ендокринології.

Результати роботи були впроваджені у навчальний процес кафедри внутрішньої медицини і терапії Полтавського державного медичного університету, кафедри ендокринології НУОЗ України ім. П.Л. Шупика; кафедри терапії №1, медичної діагностики та гематології і трансфузіології ФПДО Львівського національного медичного університету та кафедри

пропедевтики внутрішньої медицини №1 Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.

Результати дисертаційної роботи впроваджено також в практичну роботу ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка» НАМН України (м. Київ), КП "Пирятинський ЦПМСД" (м. Пирятин, Полтавська обл.), КП "Кременчуцький обласний клінічний шпиталь для ветеранів війни" Полтавської обласної ради (м. Кременчук, Полтавська обл.) КП «ЦПМСД№ 2 Полтавської міської ради» (м. Полтава), що підтверджено актами впровадження.

12. Повнота опублікування результатів дисертації.

За темою дисертації опубліковано 14 друкованих праць, з яких – 7 статей, а саме: 5 статей у фахових журналах України категорії Б; 2 статті, що опубліковані в наукових періодичних виданнях з наряду, з якого підготовлено дисертацію, що входять до наукометричної бази Scopus; 7 публікацій у збірках матеріалів науково-практичних заходів. Тобто, повнота опублікування результатів дисертації повністю відповідає п.п. 8 і 9 Постанови КМ № 44 від 12 січня 2022 р.

13. Апробація результатів дисертації.

Основні наукові положення і результати дисертації доповідалися та обговорювалися на науково-практичній конференції до 100-річчя з дня народження доктора медичних наук М.А. Дудченка «Від нових наукових концепцій до конкретного пацієнта» (м. Полтава, 29 серпня 2019р.); на науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання діагностики, лікування, раціональної фармакотерапії, диспансеризації та реабілітації в практиці сімейного лікаря» (м. Тернопіль, 22-23 лютого 2018р.); на науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні педіатричні питання громадського здоров'я», (м. Полтава, 31 жовтня -1 листопада 2019р.); на Всеукраїнській науково-практичній конференції міжнародною участю «Алгоритми діагностики та лікування внутрішніх хвороб в практиці лікаря-інтерніста» (м. Полтава, 22-23 грудня 2022р.); на Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених з міжнародною участю «Досягнення експериментальної та клінічної медицини» пам'яті професора О.В. Катрушова. (Полтава, 19 травня 2023р.); на регіональній науково-практичній конференції: «Мультидисциплінарний підхід до лікування внутрішніх хвороб, заснований на нових вітчизняних та закордонних клінічних настановах» (для лікарів та науковців Полтавської, Харківської, Сумської, Чернігівської областей) (13 березня 2024 р.).

14. Особистий внесок здобувача до наукових праць.

1) в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Іваницька ТА, Казаков ЮМ, Гумінський ЮЙ. Роль інсулінорезистентності в розвитку ендотеліальної дисфункції при есенціальній артеріальній гіпертензії у пацієнтів молодого віку. Вісник проблем біології і медицини. 2019; 2 (2): 44-48 *(Здобувачем сформульовано мету та завдання дослідження, проведено опрацювання літературних джерел, підготовлено текст статті)*

2. Іваницька Т.А., Казаков Ю.М. Роль магнію в регулюванні артеріального тиску, тонуусу судин та вплив на розвиток жорсткості магістральних артерій. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2023; № 14(32): 987 -999 *(Здобувачем сформульовано мету та завдання дослідження, проведено збір даних, їх статистичну обробку, узагальнення матеріалу, підготовлено текст статті)*

3. Ivanitskaya T. A., Burmak Yu. G., Ivanitskiy I. V., Petrov Ye.Ye., Kazakov Yu.M., Shut S.V. Hypomagnesemia as a predictor of early remodeling of blood vessels in young men with essential hypertension. The New Armenian Medical Journal. 2020; Vol. 14, № 2: 52–57. *(Здобувачем сформульовано ідею, мету та завдання дослідження, проведено збір даних, їх статистичну обробку, узагальнення матеріалу, підготовлено текст статті)* (Scopus).

4. Shut' S.V., Trybrat T.A., Ivanytska T.A., Goncharova O.O., Katrychenko L.O. The public awareness of overweight and obesity as a risk factor for cardiovascular diseases .The Medical and ecological problems. 2020; Vol 24, № 3-4:15-18. DOI <https://doi.org/10.31718/merp.2020.24.3-4.04> *(Здобувачем проведено збір даних, їх статистичну обробку, узагальнення матеріалу)*

5. Іваницька Т.А. Казаков Ю.М. Ефективність застосування препаратів магнію в комбінованій терапії у пацієнтів молодого віку з есенціальною гіпертензією та ожирінням. «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2023; № 15(33): 1092-1105 [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15\(33\)-1092-1105](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-1092-1105) *(Здобувачем сформульовано ідею, мету та завдання дослідження, проведено збір даних, їх статистичну обробку, узагальнення матеріалу, підготовлено текст статті)*

6. Ivanytska TA, Kazakov YM, Petrov YY, Burmak YH, Ivanytskyi IV, Chekalina NI, Shut SV. Changes in the indicators of stiffness and remodeling of magistral arteries in young patients at the early stage of essential hypertension under conditions of syntropy with obesity. Pol Merkur Lekarski.2024; 52(1): 30-35. doi: 10.36740/Merkur202401105 *(Здобувачці належить ідея,*

сформульована мета та завдання дослідження, проведено збір даних, їх статистичну обробку, підготовлено текст статті)(Scopus).

2) які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Іваницька Т.А., Казаков Ю.М. Оцінка ремоделювання магістральних артерій у пацієнтів молодого віку з есенціальною гіпертензією залежно від наявності абдомінального ожиріння. Матеріали XXIV Національного конгресу кардіологів України .Київ.19–22 вересня 2023: 108 (*Здобувачем проведено збір даних, статистичну обробку та аналіз результатів, підготовку тез до друку*).

2. Іваницька Т.А., Казаков Ю.М. Показники еластичності судинної стінки магістральних артерій у пацієнтів молодого віку з есенціальною гіпертензією в умовах коморбідності ожирінням. Український науково-медичний молодіжний журнал (Спеціальний випуск). 2023; Том 143 № 4: 56-57 (*Здобувачем проведено збір даних, статистичну обробку та аналіз результатів, підготовку тез до друку*).

3. Т. А. Ivanytska, Yu. H. Burmak, Ye. Y. Petrov [at al.] Daily monitoring of arterial pressure as a method of early diagnosis of arterial hypertension in young patients. Полтавські дні громадського здоров'я : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч., Полтава, 25 травня 2018 року. Wiadomosci Lekarskie. 2018; Том LXXI № 3, ч. 2: 787. (*Здобувачем проведено збір матеріалу, статистичну обробку та аналіз результатів, підготовку тез до друку*).

4. Іваницька Т.А., Бурмак Ю.Г., Іваницький І.В. Вплив фактора спадковості на розвиток первинної артеріальної гіпертензії у пацієнтів молодого віку. Здобутки клінічної і експериментальної медицини.2018; 2. doi: 10.11603/1811-2471.2018.v0.i2.8938. (*Здобувачем проведено збір матеріалу, статистичну обробку та аналіз результатів, підготовку тез до друку*).

5. Іваницька Т. А Казаков Ю. М. Іваницький І. В. Вплив рівня магнію на показники еластичності судин у пацієнтів молодого віку з артеріальною гіпертензією. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених "Медична наука - 2018", (м. Полтава, 16 листопада 2018 р.).Полтава. 2018: 18–19. (*Здобувачем проведено аналіз літературних джерел, відбір хворих, статистичну обробку результатів*)

6. Іваницька Т. А. Динаміка показників якості життя у хворих молодого віку на есенціальну гіпертензію за умов синтропії з абдомінальним ожирінням на тлі корекції клінічних проявів гіпомагніємії. Тези доповідей XXI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та фахівців Актуальні питання сучасної медицини; 18-19 квітня 2024; Харків; 2024: 113-115

7. Іваницька Т.А., Казаков Ю.М. Особливості визначення абдомінального ожиріння у пацієнтів молодого віку з АГ залежно від наявності метаболічного синдрому. Український кардіологічний журнал.(Матеріали XXV Національного конгресу кардіологів України (Київ, 24–27 вересня 2024 р.). 2024; Том 31: 114-115 *(Здобувачем проведено аналіз літературних джерел, відбір хворих, статистичну обробку результатів, підготовку тез до друку)*

3) які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Іваницька Т. А., Казаков Ю.М., Петров Є.Є., Бурмак Ю.Г. Сучасні дані щодо напрямів терапії есенціальної гіпертензії у хворих із метаболічним синдромом і COVID-19 та визначення можливостей запобігання розвитку віддалених ускладнень. Український журнал медицини, біології та спорту. 2021; № 4 (32): 6–14. *(Здобувачем проведено аналіз літературних джерел, узагальнення результатів)*

15. Характеристика здобувача, його творчий шлях у науці, ступінь його наукової зрілості тощо.

Іваницька Тетяна Анатоліївна 1984 року народження, освіта вища, у 2008 році закінчила медичний факультет Української медичної стоматологічної академії МОЗ України за спеціальністю «Лікувальна справа». У 2008–2010 рр. навчалася в інтернатурі зі спеціальності «Загальна практика-сімейна медицина» на кафедрі сімейної медицини і терапії. З 2010 р. по 2014 р. працювала лікарем загальної практики- сімейної медицини в КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги №3» м. Кременчука.

З 2014 р. по 2015 р. працювала асистентом кафедри соціальної медицини організації та економіки охорони здоров'я з біостатистикою та медичним правознавством Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія».

З 2015 р. по теперішній час працює асистентом кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Полтавського державного медичного університету. За час виконання дисертаційної роботи здобувачка набула теоретичні знання, уміння, навички та відповідні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії в Полтавському державному медичному університеті зі спеціальності 222 – Медицина, оволоділа технікою інструментальних досліджень, методами планування, організації та проведення дослідження, узагальнення та аналізу одержаних результатів, підготовки оригінальних наукових публікацій, оформлення дисертаційної роботи. Постійно поглиблює свої знання з клінічної медицини. У своїй роботі дотримується принципів біомедичної етики та академічної доброчесності. Користується авторитетом у співробітників університету та

здобувачів вищої освіти. Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план виконано в повному обсязі відповідно до змісту.

16. Оцінка дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності.

Здобувачка успішно виконала індивідуальний план наукової роботи, дотримуючись принципів академічної доброчесності на всіх етапах підготовки дисертації. Первинна експертиза дисертаційної роботи на наявність плагіату, проведена за допомогою відповідного програмного забезпечення згідно із Положенням «Про порядок перевірки у Полтавському державному медичному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань, засобів навчання, кваліфікаційних робіт, письмових робіт здобувачів освіти усіх рівнів на наявність плагіату», підтверджує оригінальність тексту, свідчить про відсутність академічного плагіату, фальсифікацій та інших порушень академічної доброчесності. Використання в дисертації та наукових публікаціях здобувачки, в яких висвітлені основні наукові результати, текстів статей, ідей, розробок, результатів і матеріалів наукових досліджень інших авторів супроводжується обов'язковим посиланням на автора та/або на джерело опублікування. Всі ідеї та положення, викладені у дисертаційній роботі Іваницької Тетяни Анатоліївни є оригінальними та належать здобувачці.

Рекомендації щодо офіційного захисту.

На основі представленої дисертаційної роботи, прилюдного її обговорення, відповідей на запитання та відгуків офіційних рецензентів учасники фахового семінару при Полтавському державному медичному університеті вважають, що дисертаційна робота заочної аспірантки кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, Іваницької Тетяни Анатоліївни за темою «Особливості перебігу первинної артеріальної гіпертензії в молодому віці з проявами метаболічного синдрому та шляхи корекції виявлених порушень» є закінченим науковим дослідженням, що розв'язує наукову задачу, яка полягає у підвищенні ефективності діагностики та лікування первинної артеріальної гіпертензії у пацієнтів молодого віку з проявами метаболічного синдрому на підставі вивчення клініко-патогенетичних особливостей перебігу даного кластера.

Робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022), та може бути представлена до офіційного захисту зі спеціальності 222 Медицина.

Висновок прийнято одноголосно.

Голова фахового семінару,
д.мед.н., професор

Лілія ЖИВОТОВСЬКА

Секретар фахового семінару,
к.б.н., доцент

Валентина СОКОЛЕНКО